संस्कृत

धर्मशास्त्र

अ. नं. ४२

तिथीनिर्णय

३२८स्मृ: ५९ (भट्टोजी दीक्षित)

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

धार्यं भस्म त्रिकालं हि गृहीत्वा जलसंयुतं ॥ यतीच ब्रह्मचारी च रात्रौ च जलवर्जितं ॥१॥ प्रातर्भस्म जलैर्युक्तं मध्याह्ने चंदनान्वितं ॥ सायाह्ने
केवलं भस्म त्रिविधं भस्मधारणं ॥२॥ पंचपंचउषःकाल सप्तपंचारुणोदयः ॥ अष्टपंच भवेत्प्रातः शेषः सूर्योदयस्मृतः ॥३॥

इदमन्नं [illegible] स्यात्पानीयममृतं भवेत् ॥ भुक्त्वा पीत्वा विशुध्यर्थं विष्णोः पादोदकं पिबेत् ॥४॥
भोजनानंतरं विष्णोरर्पितं तुलसीदलं ॥ भक्षणात्पापनिर्मुक्तो ब्राह्मणशताधिकं ॥

(1) ॥हरिः ॐ॥ अथ तिथिनिर्णय प्रारंभः ॥ श्री गणेशाय नमः ॥ ॐ ॥ रामकृष्ण ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(2)

ति०नि० ॥श्रीगणेशायनमः॥अथतिथिनिर्णयोलिख्यते॥चैत्रशुक्लप्रतिपदिवत्सरारंभः॥तत्रोदयकीग्रास्था॥
॥१॥ चैत्रेमासिजगद्ब्रह्मासससर्जप्रथमेहनि॥शुक्लपक्षेसमग्रंतुतदासूर्योदयेसतीति॥हेमाद्रौब्रह्मोक्तेः॥दिन
द्वयेतद्व्याप्तौअव्याप्तौवापूर्वैव॥वत्सरादौवसंतादौबलिराज्येतथैवच॥पूर्वविद्धैवकर्तव्याप्रतिपत्सर्व
दाबुधैः॥गोविंदार्णवेवशिष्टोक्तेः॥अस्यामेवनवरात्रारंभः॥तत्रपरयुता॥अमायुतानकर्तव्याद्वितीया
यांगुणान्वितेतिदेवलपुराणात्॥अत्रप्रपादानमुक्तमपरार्केभविष्यते॥अतीतेफाल्गुनेमासिप्राप्ते
चैत्रमहोत्सवे॥पुण्येह्निविप्रकथनेप्रपादानंसमारभेत्॥इत्युपक्रम्य॥ततश्चोत्समयेचिद्वान्मंत्रेणा
नेनमानवः॥प्रपेयंसर्वसामान्याभूतेभ्यःप्रतिपादिता॥अस्याःप्रदानात्पितरस्तृप्यंतिहिपितामहाः॥
अनिवार्यंततोजलंमासचतुष्टयमिति॥तथा॥प्रपादानमशक्तेनविशेषाद्धर्मीप्सुना॥प्रत्यहंधर्मघट ॥रामकृष्ण॥
कोवस्त्रसंवेष्टिताननः॥ब्राह्मणस्यगृहेदेयःशीतामलजलःशुचिः॥तत्रमंत्रः॥एषधर्मघटोदत्तइति ॥१॥
अनेनविधिनायस्तुधर्मकुंभंप्रयच्छति॥प्रपादानफलंसोपिप्राप्नोतीहनसंशयइति॥चैत्रशुक्लतृती

A joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2A) यायां गौरीमीश्वरसंयुतां। संपूज्य॥ दोलोत्सवं कुर्यात्॥ तथा च निर्णयामृते देवीपुराणे॥ तृतीयायां य
जेद्देवीं शंकरेण समन्वितां॥ कुंकुमागरुकर्पूरमणिवस्त्रसुगंधकैः॥ स्रग्गंधधूपदीपैश्च दमनेन विशेष
तः॥ आंदोलयेत्ततो वत्स शिवोमातुष्टये सदेति॥ इयं परा ग्राह्या॥ मुहूर्तमात्रसत्वेपि दिने गौरीव्रतं परमि
ति माधवोक्तेः॥ अत्रैव सौभाग्यशयनव्रतं मात्स्ये॥ वसंतमासमासाद्य तृतीयायां व्रतं प्रिये॥ सौभाग्याय
सदा स्त्रीभिः कार्यं पुत्रसुखेप्सुभिरिति॥ इयं च मन्वादिः॥ शुक्लपक्षे खिनत्वाच्च पौर्वाह्णिकी ग्राह्या॥ पूर्वा
ह्णे तु सदाकालमेवोक्तेः॥ अत्र श्राद्धमुक्तं॥ मात्स्ये कृते श्राद्धं विधानेन मन्वादिषु युगादिषु॥ आयनानि द्वि
साहस्रं पितॄणां तुष्टिदं भवेत्॥ अधिमासे [illegible]र्थं॥ मन्वादिकं तैर्थिकं च कुर्यान्मासद्वयेपि चेति॥
स्मृतिचंद्रिकोक्तेः॥ अत्र पिंडदानं नास्ति॥ विषुवायनसंक्रांति मन्वादिषु युगादिषु॥ विहाय पिंडनिर्वापं
सर्वं श्राद्धं समाचरेदिति॥ कालादर्शोक्तेः॥ अकरणे प्रायश्चित्तमुक्तं ऋग्विधाने॥ चंद्रसुवः प्रतिमानं पृथि
व्यामंत्रं शतवारं जपेत्॥ मन्वादयो यदा न्यूनाः कुरुते वपि यदिति॥ एवं षण्णवतिश्राद्धान्यपि॥ नित्यानि ते
षां संग्रहः॥ अमायुगमनुक्रांतिधृतिपातमहालयाः॥ अन्वष्टकां च पूर्वेद्युः षण्णवत्योष्टकास्तथेति॥ चै

॥तिमथि०॥ त्र शुक्ल तृतीयायां मात्स्ये॥ चैत्र शुक्ल पंचमीत्यन्ये॥ आषाढ शुक्लैकादशीत्यपरे॥ इयं च तदुपासकानां
॥२॥ ॥नित्या अन्येषां तु काम्या॥ चैत्र शुक्ल पंचमी कल्यादि॥ अत्र स्नानदानादि महाफलं॥ चैत्र शुक्लाष्टम्यां भवा
॥न्या उत्पत्तिः॥ तत्र युग्मवाक्यात्साराग्राह्या॥ अत्र भवानीयात्रा उक्ता काशीखंडे॥ भवानीयस्तु प
॥श्येत शुक्लाष्टम्यां नसो नरः॥ न जातु शोकं लभते सदानंदमयो भवेदिति॥ अत्रैवाशोककलिकाप्राशनमु
॥क्तं॥ हेमाद्रौ लिंगे॥ अशोककलिकाश्चाष्टौ ये पिबंति पुनर्वसौ॥ चैत्रे मासि सिताष्टम्यां न ते शोकमवाप्नुयुः॥
प्राशनमंत्रस्तु॥ त्वामशोक नमाभीष्ट मधुमाससमुद्भवं॥ पिबामि शोकसंतप्तो मामशोकं सदा कुर्वि
ति॥ पृथ्वीचंद्रोदये विष्णुः॥ पुनर्वसुबुधोपेता चैत्रे मासि सिताष्टमी॥ प्रातस्तु विधिवत्स्नात्वा वाजपेयफ
लं लभेदिति॥ चैत्र शुक्ल नवमी रामनवमी सा च मध्याह्नव्यापिनी ग्राह्या पुनर्वसुयुता यदि सैव मध्या
ह्नयोगेन महापुण्यतमा भवेत् इति॥ तथा चैत्रे मासि नवम्यां तु जातो रामः स्वयं हरिः॥ पुनर्वस्वृक्षसं रामनवमी॥
युक्ता सा तिथिः सर्वकामदा॥ केवलापि सदोपोष्या नवमी शब्दसंग्रहादिति दिनद्वयेपि मध्याह्नव्या ॥२॥
प्तौ तदभावे वा पुनर्वसुयुतामपि पूर्वां त्यक्त्वा परा ग्राह्या तदुक्तं तत्रैव॥ नवमी चाष्टमीविद्धा त्याज्या विष्णु

Joint project of the Rajwade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(3A) परायणेः॥ अत्र विष्णुपरायणेरिति वदता यदा प्रातस्त्रिमुहूर्ता नवमी दशमी च तस्मिन्नेव दिने सम्पु
ष्यते तदा स्मार्तानां उत्तरदिने एकादशीनिमित्तोपवासेन नवमीव्रतांगपारणलोपो माभूदिति त
त्र स्मार्तैरष्टमीविद्धैव ग्राह्या वैष्णवैस्तु परे॥ ति समर्थितं इति बोध्यं॥ इदं च व्रतं नित्यं काम्यं॥ उपो
षणं जागरणं पितृनुद्दिश्य तर्पणं॥ तस्मिन्दिने तु कर्तव्यं ब्रह्मप्राप्तिमभीप्सुभिः॥ यस्तु रामनव
म्यां तु भुंक्ते मोहात् विमूढधीः॥ कुंभीपाकेषु घोरेषु पच्यते नात्र संशयः॥ इत्यागस्त्यसंहितोक्तेः॥
अत्र मध्याह्ने पूजा॥ रात्रौ जागरणं तथा [illegible] प्रातः पायसहोमः॥ श्रीरामप्रतिमादानादि हेमा
द्रौ बोध्यं॥ इयं च मलमासे न कार्या॥ सुत [illegible] पं स्यान्नोपवासः॥ रूतो भवेत्॥ न कुर्यान्मलमा
से तु महादानानि व्रतानि च॥ अन्यदपि पक्षद्वये मुक्तं॥ तत्रैव पा — ॥ मधुमासस्य शुक्लायामेकादश्यां
उपोषिता॥ पंचदश्यां च यो वीर मेषसंक्रमणे तु वा॥ वैशाखस्नाननियमं मेषसंक्रमणे रवेः॥ प्रा
तः सनियमः स्नास्ये प्रीयतां मधुसूदनः॥ प्रातःस्नानेन मे नाथ फलदो भव पापहन्निति॥ तीर्थ
नामपरिज्ञाने तु तत्रैव स्मर्यते॥ यस्य न ज्ञायते नाम तस्य तीर्थस्य भो द्विजाः॥ तत्रेत्युच्चारणं कार्यं

... project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ति० नि०

॥श्री॥

विष्णुतीर्थमिदं स्मृतिः॥ अत्र तु त्रिकालं तुलस्यां विष्णोः पूजा अश्वमूले जलदानं चेत्यादि तत्रैवोक्तं॥ अ
शक्तस्तु त्र्यहं स्नायात्॥ तदुक्तं ले॥ त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां वैशाख्यां च दिनत्रयं॥ अपि सम्यग्विधा
नेन नारी वा पुरुषोपि वा॥ प्रातःस्नानं सनियमः सर्वपापैः प्रमुच्यते इति॥ यदा तु मलमासो वैशा
खो भवति तदा काम्यानां तत्र समाप्ति निषेधात् मासद्वयं स्नानं तत्र नियमाश्च कर्तव्याः व्यासोपवास
चांद्रायणादि तु मलमासे एव समापयेत् तदुक्तं दीपिकायां॥ नियतत्रिंशद्दिनत्वाच्छुभे मास्यारभ्य स
मापयेत्॥ मलिने मासोपवासव्रतमिति॥ वैशा[illegible]धेव स्नात्वा भोजयेद्ब्राह्मणान्दश॥ कृतेभ्यः
सर्वपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः॥ वैशाखशुक्लतृतीया अक्षय्यतृतीया सा च पूर्वाह्णव्यापिनी ग्रा
ह्या॥ दिनद्वये तद्व्याप्तौ अव्याप्तौ तु परैव [illegible]तादोस्थितं॥ इयं च युगादिः॥ अपि भारते॥
या मन्वाद्या युगाद्याश्च तिथयः स्तेषु मानवाः॥ स्नात्वा हुत्वा च दत्वा च जप्त्वानंतफलं भवेत्॥ श्रा
द्धेपि पूर्वाह्णव्यापिनी ग्राह्या॥ पूर्वाह्णे तु सदा कार्याः शुक्ला मनुयुगादयः॥ दैवे कर्मणि पित्र्ये च
कृष्णोपराह्णिके तिनारदोक्तेश्च॥ दिवोदासीये गोभिलः॥ वैशाखशुक्लतृतीयायां यः पूर्वविद्धां क

॥रामकृष्ण॥

॥श्री॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

रोतिवै॥ इत्थं देवानग्र ह्नाति कव्यं च पितरस्तथेति स्मृत्यर्थसारे गोविंदार्णवादिष्वपि एवं॥ तेनेयं पूर्वा प्रत्या
(5A) पिन्येवदिनद्वयेतथा त्वेतु परा इमामुपक्रम्य॥ गौरीविनायकोपेता पुण्यकोटिप्रदा सदा देति नारदोक्तेः॥ उपवासेतु
पूर्वा॥ सवै धृतिथ्युतीपातो युगमन्वादयस्तथा॥ सन्मुखा [illegible] सेतु दानादावंतिमा स्मृताः॥ इति अनंतभट्टोदाहृत
वचनाच्च॥ यत्तु निर्णयामृते तदुक्तौक्तं॥ अमाश्राद्धमापराण्हि [illegible] पुक्तेः॥ एषमन्वंतरायुगादीनां निर्णय इति॥ कालादर्शो
क्तोक्तत्वात्॥ श्राद्धे अपराण्हिकैव ग्राह्या॥ द्वेधुक्तं [illegible] तु विष्णुपूजादिविषयकमिति॥ तत्पूर्वोक्तनरपाप्न गोभिला
दिवचनविरुद्धं॥ कालादर्शोक्तेस्तु कृष्णपक्षयुगादिव [illegible] रुद्धं॥ कृष्णपक्षयुगादिविषयेति दिक्॥ अत्र विशेषो हे
माद्रौ भविष्ये॥ वैशाखे शुक्लपक्षे तु तृतीयायां तथैव च॥ गंगातोये नरः स्नात्वा मुच्यते सर्वकिल्बिषैः॥ तस्यां कार्यो
यवैर्होमो यवैर्विष्णुं समर्चयेत्॥ यवान्दद्याद्द्विजातिभ्यः प्रयतः प्राशयेद्यवान्॥ अत्र दानविशेषस्तत्रैव भविष्ये॥ इमाप
क्रम्य उदकुंभान्सकनकान्सान्नान्सर्वरसैः सह यवगोधूमचणकान्सक्तुदध्योदनं तथा॥ ग्रैष्मिकं सर्वमेवान्न
सस्यं दाने प्रशस्यत इति॥ देवीपुराणे॥ तृतीयायां तु वैशाखे रोहिण्यृक्षप्रपूज्य च॥ उदकुंभप्रदाने न शिवलोके महीय
ते॥ मंत्रस्तु॥ एष धर्मघटो दत्तो ब्रह्मविष्णुशिवात्मकः॥ अस्य प्रदानात्तृप्यंतु पितरोपि पितामहाः॥ गंधोदकति

(5)

ति॰नि॰ लैर्भिश्रं सान्नं कुंभं फलान्वितं॥ पितृभ्यः संप्रदास्यामि अक्षय्यमुपतिष्ठतु॥ इदं च श्राद्धं पिंडरहितमित्युक्तं॥ अत्र रा

॥५॥ त्रिभोजने प्रायश्चित्तं॥ ऋग्विधाने॥ रात्रौ भुंक्ते वत्सरे तु मन्वादिषु युगादिषु॥ अभिस्ववृष्टिमंत्रं तु जपेद्दन्नानकातकमि

ति॥ अपरार्के यमः॥ कृतोपवासाः सलिलं ये युगादिदिनेषु च इति हेमाद्रौ॥ ऋष्यशृंगवचनात्॥ अब्दोदकुंभमन्वा

दिमहालययुगादिक्षितिकालदर्शाः कृतामलमासकर्तव्ये [सु]परिगणनाच्च॥ महालयशब्देनेह मघात्रयोदशी॥ विविक्षि

तेति माधवः॥ स्मृतिचंद्रिकायां मासद्वयेपि कर्तव्यमि[त्युक्तं॥ युगा]दिकं मासिकं च श्राद्धं चापरपक्षिकं॥ मन्वादिकं नै

र्थिकं च कुर्यान्मासद्वयेपि चेति॥ अपरपक्षः कृष्णः [पक्षः अत्र तु] महालयः तत्र तस्य निषेधात् मदनरत्ने मरीचिः॥ प्र

तिमासं स्मृता हे च श्राद्धं यत्प्रतिवत्सरं॥ मन्वादौ च यु[गादौ च त]न्मासोत्तमयोरपि ति॥ प्रतिवत्सरं क्रियमाणं कल्या

दिश्राद्धमिति तत्रैव व्याख्यातं॥ तत्र समुद्रस्नाने म[हाफलं]॥ तदुक्तं पृथ्वीचंद्रोदये सौरपुराणे॥ युगादौ तु नरः स्ना

त्वा विधिवल्लवणोदधौ॥ गोसहस्रप्रदानस्य कुरुक्षेत्रे फलं हि यत्॥ तत्फलं लभते मर्त्यो भूमिदानस्य च ध्रुवं॥ अयं नि ॥रामकृष्ण॥

र्णयः सर्वयुगादिषु बोद्धव्यः॥ इयमेव तृतीया परशुरामजयंती॥ सा च प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या॥ तदुक्तं भार्गवार्चनचं ॥४॥

द्रिकायां स्कांदभाष्ययोः॥ वैशाखस्यासिते पक्षे तृतीयायां पुनर्वसौ॥ निशायाः प्रथमे यामे रामाख्यः समये हरिः॥ रेणु

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5A)

कार्या स्तु योगभर्गी दवतीर्णो विष्णुः स्वयं इति॥ दिनद्वये तद्व्याप्तावेकदेशतः समव्याप्तौ च परा॥ अन्यथा पूर्वैव तदुक्तं
तत्रैव भविष्ये॥ शुक्लात्तृतीया वैशाखे शुद्धा पोष्या दिनद्वये॥ निशायां पूर्वयामे चेदुत्तरान्यथ पूर्विकेति॥ वैशाख
शुक्लसप्तम्यां गंगोत्पत्तिः तदुक्तं पृथ्वीचंद्रोदये ब्राह्मे॥ वैशाखशुक्लसप्तम्यां गंगोत्पत्तिः॥ इयं तु शिष्टाचारान्मध्या
ह्नव्यापिनी ग्राह्या॥ दिनद्वये तद्व्याप्तावव्याप्तौ वा एकदेशव्याप्तौ पूर्वैव युग्मवाक्यात्॥ वैशाखशुक्लद्वादश्यां योग
विशेषो हेमाद्रौ॥ पंचाननस्थो गुरुर्भूमिपुत्रो मेषे रविः स्याद्यदि शुक्लपक्षे॥ पाशाभिधानाकरभेण युक्ता तिथिर्व्य
तीपात इतीह योगः॥ अस्मिंस्तु योगे भूमिहिरण्यवस्त्रदानेन सर्वं परिहाय पापं॥ सुरत्वमिंद्रत्वमनामयत्वं मर्त्याधि
पत्यं लभते मनुष्य इति॥ पंचाननः सिंहः॥ पाश[illegible]भिधाना तिथिर्द्वादशी॥ करभो हस्तः॥ वैशाखशुक्लचतुर्दशी नृ
सिंहजयंती॥ सा प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या॥ तदुक्तं नृसिंह[illegible]सिंहपुराणे॥ वैशाखे शुक्लपक्षे तु चतुर्दश्यां निशामुखे॥
मज्जन्मसंभवं पुण्यं व्रतं पापप्रणाशनं॥ वर्षे वर्षे च कर्तव्यं मम संतुष्टिकारणमिति॥ दिनद्वये पितद्व्याप्तो अंशतः स
मव्याप्तौ तु परा॥ विषमव्याप्तौ त्वधिकव्याप्तिमिति॥ दिनद्वये प्यव्याप्तौ पूर्वा॥ पूर्वदिने गौणकालव्याप्तेः सत्वात्॥ पर
दिने तदभावात्॥ तस्यां च संकल्पपूर्वं व्रतोपक्रमो मध्याह्न एव कर्तव्यः॥ ततो मध्याह्नवेलायां नद्यादौ विमले जले॥ इ

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(6)

॥ति॰नि॰॥ त्युपक्रम्य॥ परिधाय ततो वासो व्रतकर्म समाचरेत् इति तत्रैवोक्तेः॥ अस्यामेव विशेषमाह शास्त्रे॥ तत्रैव सम्भर्यते स्वातीन-
क्षत्रयोगे च शनिवारे महाव्रता॥ सिद्धयोगस्य संयोगे वणिजे करणे तथा॥ पुंसां सौभाग्ययोगे न लभ्यते दैवयोगतः॥ तथा॥ ए-
॥५॥ भिर्योगैर्विनापि स्यान्मद्दिनं पापनाशनं॥ तथा॥ सर्वेषामेव वर्णानां अधिकारोस्ति मद्व्रते॥ तथा॥ विज्ञाय मद्दिनं यस्तु लंघ-
येत्थापकं नरः॥ स याति नरकं घोरं यावच्चंद्रदिवाकरौ॥ अत एवेदं नित्यकाम्यव्रतमित्याहुः॥ वैशाखशुक्लपौर्णमा-
स्यां विशेषस्स्मर्यते॥ भविष्ये॥ वैशाखी कार्तिकी माघी तिथयोतीव पूजिताः॥ स्नानदानविहीनास्ता न नेयाः पांडुनंदनेति॥
इति वैशाखः॥ ज्येष्ठशुक्लतृतीयायां रंभाव्रतं॥ तदुक्तं माधवीये भविष्ये॥ भद्रे कुरुष्व प्रयत्नेन रंभाख्यं व्रतमुत्तमुत्तमं॥
ज्येष्ठशुक्लतृतीयायां स्नात्वा नियतमानसेति सा पूर्वविद्धा ग्राह्या॥ इह उमा तथा रंभा सावित्रीव्रतपैतृकी॥ कृष्णाष्ट-
मी च भूता च कर्तव्या सन्मुखी तिथिरिति स्कांदोक्तेः॥ ज्येष्ठशुक्लदशमी दशहरा॥ तदुक्तं हेमाद्रौ ब्राह्मे॥ ज्येष्ठे मासि
सिते पक्षे दशमी हस्तसंयुता॥ हरते दश पापानि तस्माद्दशहरा स्मृता॥ इति॥ वाराहे॥ दशमी शुक्लपक्षे तु ज्येष्ठे मासि कु-
जेहनि॥ अवतीर्णा यतः स्वर्गाद्धस्तर्क्षे च सरिद्वरा॥ हरते दश पापानि तस्माद्दशहरा स्मृतेति॥ स्कांदे तु दशयोगा उक्ताः॥ ॥रामकृष्ण॥
तथा॥ ज्येष्ठमासि सितपक्षे दशम्यां बुधहस्तयोः॥ गरानंदे व्यतीपाते कन्याचंद्रे वृषे रवौ॥ दशयोगे नरः स्नात्वा सर्वपापैः ॥५॥
प्रमुच्यते॥ इह बुधभौमयोर्विकल्पः॥ इदं च यत्र योगबाहुल्यं सा ग्राह्या॥ योगाधिक्ये फलाधिक्यात्॥ ज्येष्ठे मल-

Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6A)

मासे सति तत्रैव दशहरा कार्या ॥ ननु चेद्दशहरास्तूनोत्कर्ष इत्युक्तेः ॥ स्कांदे ॥ यां कांचित्सरितं प्राप्य दद्याद्दर्भतिलो-
दकं ॥ मुच्यते दशभिः पापैः समहापातकीत्यपि ॥ अत्र विशेषः काशीखंडे स्मर्यते ॥ ज्येष्ठे मासि सिते पक्षे प्राप्य प्र-
तिपदं तिथिं ॥ दशा[illegible]श्वमेधिके स्नात्वा मुच्यते सर्वपातकैः ॥ एवं सर्वासु तिथिषु क्रमात्स्नायी नरोत्तमः ॥ आ शुक्लप-
क्षप्रतिपद्दशमि प्रतिपजन्मापमुत्सृजेत् ॥ तथा श्वमेधे लिंगं च दृष्ट्वा दशहरातिथौ ॥ दश जन्मार्जितैः पापैस्त्य-
ज्यते नात्र संशयः ॥ ज्येष्ठशुक्लैकादशी निर्जला तत्र निर्जलामुपोष्य विप्रेभ्यो जलकुंभान्दद्यात् ॥ इति निर्णया-
मृते उक्तं ॥ ज्येष्ठी पौर्णीमास्यां सावित्रीव्रतं ॥ तदुक्तं स्कांदे भविष्ययोः ॥ ज्येष्ठे मासि सिते पक्षे पौर्णिमास्यां तथा
व्रतं ॥ चीर्णं पुरा महाभक्त्या कथितं ते मयानघेति ॥ दाक्षिणात्यास्त्वेवमेवाचरंति ॥ पश्चात्यास्तु ॥ आमावास्या-
माचरंति ॥ तच्चोक्तं निर्णयामृते भविष्ये ॥ पौर्णमास्यां तथा ज्येष्ठे वटमूले महासती ॥ त्रिरात्रोपोषिता नारी विधि-
नानेन पूजयेत् ॥ अशक्तौ तु त्रयोदश्यां नक्तं कुर्याज्जितेंद्रियः ॥ अयाचितं चतुर्दश्यां अमायां समुपोषणमिति
हेमाद्र्यादिभिस्तु ॥ भाद्रपदपौर्णमास्यामिदमुक्तं ॥ तत्तु नेदानीं यमाचरंति ॥ तत्र पूर्णिमामावास्ये पूर्वविद्धे ग्राह्ये ॥
भूतविद्धा न कर्तव्या अमावास्या च पूर्णिमा वर्जयित्वा कुरुश्रेष्ठ सावित्रीव्रतमुत्तमम्-मिति ब्रह्मवैवर्तात् ॥ यदा त्वष्टा-
दशघटिका चतुर्दशी तदा परैव ॥ पूर्वविद्धैव सावित्रीव्रते पंचदशी तिथिः ॥ ततोष्टादश भूतस्य स्युस्ते तत्र प-

(७)

ति०नि० ॥६॥

...रेह नीति माधवोक्तेः॥ अत्र पूर्णिमा तुरीयेन यथा त्रिरात्रसंपत्तिर्भवति तथा त्रयोदश्यादिग्रास्त्यं॥ तस्याः श्राधान्यात्॥ ए
वममायामपि॥ अस्यामेव पौर्णमास्यां विशेषस्मर्यते आदित्यपुराणे॥ ज्येष्ठमासि तिलादद्यात् पौर्णिमास्यां विशेषतः॥ अश्वमेधस्य य
त्पुण्यं तत्प्राप्नोति न संशयः॥ अयं च विष्णुः॥ ज्येष्ठी ज्येष्ठयुता चेत्स्यात्तस्यां छत्रोपान... नराएत्य प्राप्नोतीति॥ इयं च मन्वादिरपि॥ सा च
पूर्वाह्णे ग्राह्येत्युक्तं तथापराह्णे वामनपुराणे॥ उदकुंभों बुद्धाम्ने चतालवृंतं सचंदनं॥ त्रिविक्रमस्य प्रीत्यर्थं दातव्यं ज्येष्ठमासि सितिति॥ इति
ज्येष्ठः॥ आषाढ शुक्ल दशमी पौर्णमासी च मन्वादि॥ पूर्वा ... विर्नामुक्तं॥ आषाढ शुक्ल द्वादश्यां अनुराधा योगरहितायां पारणं कुर्यात्॥ त
था च हेमाद्रौ भविष्ये॥ आभाकासितपक्षेषु मैत्रश्रवणरेवती॥ संगमे न हि ... कथं द्वादशद्वादशी हरेत्॥ आषाढ भाद्रपद कार्तिक शुक्ल द्वाद
शीषु अनुराधा श्रवणरेवती योगे पारणं न कुर्यात् इत्यर्थः॥ अ... बुध मैत्राद्य पादे स्वपती ह विष्णुः पौष्णांत पादे प्रति बोधमेति॥
श्रुते च मध्ये परिवर्तमेति सुप्तौ प्रबोध्यं परिवर्तमानं मैत्र... वर्ज्यं॥ आषाढ ... कादश्यां द्वादश्यां वा विष्णुशयनोत्सवः कर्तव्यः॥ उक्तं च हेमाद्रौ
ब्राह्मे॥ एकादश्यां च शुक्लायामाषाढे भगवान्हरिः॥ भुजंगशयने ... राणव जले स देति॥ हेमाद्रौ भविष्ये॥ द्वादश्यां शुक्लपक्षे च स्वाप
वर्तनोत्सवः॥ तत्रैव वाराहे॥ द्वादश्यां संधिसमये नक्षत्राणा... आभाकासितपक्षेषु शयनावर्तनादिकमिति॥ अत्र द्वादश्यामि
ति पारणाह विवक्षितं॥ पारणाहे पूर्वरात्रौ घंटादीन्वादयन्मुहुः इति रामार्चनचंद्रिकोक्तेः॥ इदं च मलमासे न कार्यं॥ ईशानस्य व
लिं विष्णोः शयनं परिवर्तनं इति कालादर्शे निषेधात्॥ अत्रैव चातुर्मास्यारंभो भारते उक्तः॥ आषाढे तु सितेपक्षे एकादश्यामु ॥रामस्रष्ठ॥
पोषितः॥ चातुर्मास्य व्रतं कुर्यात् यत्किंचिन्नियतो नरः इति॥ अस्य नित्यत्वं तत्रैवोक्तं॥ वार्षिकांश्चतुरो मासान्वाहयेत्केन चिन्नरः॥ ॥६॥
व्रतेन नो चेदाप्नोति किल्बिषं वत्सरोद्भवं॥ असंभवे तुलार्के तु कर्तव्यं तत्प्रयत्नत इति॥ अस्यारंभः॥ शुक्लास्ता... दावपि कार्यः॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(७ A)

नष्टे श्रावणे मोह्यं चरेत्कृच्छ्रं गुर्वी नैवातिथेः॥ एवं तु चिंतयेत्पादौ चातुर्मास्यविधौ नर इति वृद्धगार्ग्योक्तेः॥ इदं च द्वितीया
द्यारंभविषयं॥ तथा॥ आशौचमध्येपि द्वितीयारंभो भवत्येव॥ अशुचिर्वा शुचिर्वापि यदि स्त्री यदि वा पुमान्॥ व्रत
मेतन्नरः कृत्वा मुच्यते सर्वपातकैरिति॥ भार्गवार्चनदीपिकायां स्कांदोक्तेः॥ आरंभे सूतकं न स्यादनारब्धे तु सू
तकं॥ इति विष्णुवचनाच्च॥ यत्तु आसक्रांतं तथा मासं दैवे पित्र्ये च कर्मणि॥ मलमासमशौचं च वर्जयेन्मतिमा
न्नर इति हेमाद्रौ चातुर्मास्यव्रतप्रकरणे भविष्यवचनं तत्प्रथमारंभविषयं॥ न च प्रतिवर्षं॥ चातुर्मास्यप्रयो
गानां भिन्नतया आशौचादिपाते द्वितीयप्रयोगस्य [illegible]कर्तव्यादिति वाच्यं॥ प्रतिवर्षं च यो कुर्यादेवं वै संस्मरन्ह
रिं॥ देहांतेतिप्रदीप्तेन विमानेनार्कतेजसा॥ मोदते विष्णुलोके सौ यावदाभूतसंप्लवमिति हेमाद्रौ भविष्यवच
गै नेन प्रयोगैक्यमेवोक्तं॥ व्रतग्रहणप्रकारस्तु हेमाद्रौ भविष्ये॥ एवं तां प्रतिमां विष्णोः पूजयित्वा स्वयं नरः॥ प्रभाते
तप्यते विष्णोः कृतांजलिपुरस्तथा॥ चतुरो वार्षिकान्मासान्देवस्योत्थापनावधिः॥ इमं करिष्ये नियमं निर्वि
घ्नं कुरु तेच्युत॥ भविष्ये॥ श्रावणे वर्जयेच्छाकं दधि भाद्रपदे तथा॥ दुग्धमाश्वयुजे मासि कार्तिके द्विदलं त्यजे
त्॥ स्कांदे॥ चत्वार्येतानि नित्यानि चतुराश्रमवर्तिनां॥ प्रथमे मासि कर्तव्यं नित्यं शाकव्रतं नरैः॥ जंबीरं राजमा
षाश्च मूलकं करस्तु मूलकं॥ कूष्मांडं चेक्षुदंडं च चातुर्मास्ये त्यजेन्नरः॥ द्वितीये मासि कर्तव्यं दधिव्रतमनुत्तमं

(४)

ति०नि०
॥७॥

॥पयोव्रतं तृतीये च चतुर्थेपि निरामयः॥द्विदलं बहुबीजं च वृंताकं चैव वर्जयेत्॥नित्यान्येतानि विघ्नें द्रव्रतान्याहुर्म
नीषिणः॥विशेषाद्दूदरी धात्री कूष्मांडं निंतिडीं त्यजेत्॥ जीर्णधात्रीफलं ग्राह्यं कथंचित्कायशोधनमिति स्कांदे॥वा
र्षिकांश्चतुरो मासान्प्रसुप्ते वै जनार्दने॥मंचखट्वादिशयनं वर्जयेद्भक्तिमान्नरः॥अनृतौ वर्जयेद्भार्यां मांसं मधु परो
दनं॥पटोलं मूलकं चैव वृंताकं च न भक्षयेत्॥इत्यादि॥शाकत्राल्कश्च दशारूढः॥मूलपत्रकरीराग्र[illegible]फलं कांडा
धिरूढकाः॥त्वक्पुष्पं कवचं चेति शाकं दशविधं स्मृतमिति उक्तोः॥अधिरूढं अंकुरैः॥आचारप्रदीपे॥वृंताकं चक
लिंगं च बिल्वोदुंबरभिसटा॥उदरे यस्य जीर्यंति तस्य दूरतरो हरिः॥भिःसटेति ह्रस्वपाठे दग्धान्नं॥भीःसटे
ति दीर्घपाठे तु भीःसटं श्लेष्मातकमिति पर्यंततरि [illegible] तथा॥निष्पावा राजमाषांश्च मसूरं संधितानि च॥
वृंताकं च कलिंगं च सुप्ते देवे विवर्जयेत्॥संधितानि लवणशाकादीनि॥तत्रैव तप्तमुद्राधारणमुक्तं रामार्चनचंद्रि
कायां पृथ्वीचंद्रोदयादौ तु संध्याकाल उपस्थिते [illegible] मासमेकं श्रावणे प्रत्यहं स्यहं॥स्नानं करिष्ये नि
यतो ब्रह्मचर्ये स्थितेसती॥भोक्षामि नक्तं भूशय्यां करिष्ये प्राणिनां दयामिति॥अस्य नक्तव्रतत्वात्सायान्हव्या
पिनी ग्राह्या॥अत्रैव व्यासपूजोक्ता तत्र मध्यान्हव्यापिनी ग्राह्या स्यादिनद्वये तथात्वे तिपरैवेति संन्यासपद्धतौ॥ ॥रामकृष्ण॥
इत्याषाढमासः॥श्रावणशुक्लतृतीया मधुश्रवाख्या गुर्जरे प्रसिद्धा च परयुता ग्राह्येति दिवोदासीये॥श्रावण ॥७॥
शुक्लचतुर्थी पूर्वयुता ग्राह्या मातृविद्धा गणेश्वर इति वचनात्॥श्रावणशुक्लपंचम्यां नागपूजोक्ता॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(8A)

इयंपरविद्धाग्राह्या ॥ तदुक्तंचमत्कारचिंतामणौ ॥ पंचमीनागपूजायांकार्याषष्ठीसमन्विता ॥ तस्यांतुतुषितानागाइतरास
चतुर्थिकेति ॥ मनैदेरत्नादावप्येवं ॥ अत्रविशेषोहेमाद्रौभविष्ये ॥ श्रावणेमासिपंचम्यांशुक्लपक्षेनराधिप ॥ द्वारस्योभ
यतोलेख्यागोमयेनविषोल्बणाः ॥ पूजयेत्तुविधिवद्देवंदधिदूर्वांकुरैः [illegible] कुशैः ॥ गंधपुष्पोपहारैश्चब्राह्मणानांच
तर्पणैः ॥ एतस्यांपूजयंतीहनागान्भक्तिपुरःसराः ॥ नतेषांसर्पतोवीरभयंभवतिकुत्रचित् ॥ श्रावणशुक्लद्वादश्यांद
धिव्रतंप्रागुक्तं ॥ तक्रादीनांतुनिषेधः ॥ तत्रच्यवहा[illegible]त ॥ तत्रैवद्वादश्यांविष्णोःपवित्रारोपणमुक्तंहेमाद्रौवि
ष्णुरहस्ये ॥ श्रावणस्यसितेपक्षेकर्कटस्थेदिवाकरे ॥ द्वादश्यांवासुदेवस्यपवित्रारोपणंस्मृतं ॥ द्वादश्यांश्रवणेवा
पिपंचम्यामथवाद्विजः ॥ आनुकूल्येनकर्तव्यंचद[illegible]पिवेति ॥ तथाशिवेतुतत्रकालोत्तरेतंत्रे ॥ आषाढांतु
चतुर्दश्यांनभस्यनभसोस्तथा ॥ अष्टम्यांचचतु[illegible]क्षयोरुभयोःसममिति ॥ अधिवासनंतुदीपिकायां
गोदोहांतरितेकालेपूर्वेद्युरधिवासनंइति ॥ गौणकालोरामार्चनदीपिकायां ॥ पवित्रारोपणंविद्यात्श्रावणेन
भवेद्यदि ॥ कार्तिक्यावधिशुक्लास्तेकर्तव्यमितिनारदः ॥ शुक्लास्तेपीत्यर्थः ॥ हेमरौप्यताम्रक्षौमैःसूत्रैःकौशेयप
द्मजैः ॥ कुशैःकाशैश्चकार्पासैर्ब्राह्मण्याकर्तितैःशुभैः ॥ कृत्वात्रिगुणितंसूत्रंत्रिगुणीकृत्यशोधयेत् ॥ तत्रोत्तमंपवि
तुषष्ट्यासहशतैस्त्रिभिः ॥ सप्तत्यासहितंद्वाभ्यांशताभ्यांमध्यमंस्मृतं ॥ साशीतिना शतेनैवकनिष्ठंतत्समाचरेत् ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(९)

ति०नि० उत्तमं तु शतग्रंथि पंचाशद्ग्रंथि मध्यमं॥ कनिष्ठं तु पवित्रं स्यात् षट्त्रिंशद्ग्रंथिशोभितं॥ षट्त्रिंशच्चतुर्विंश
॥८॥ द्वात्रिंशो केचन चतुर्विंशति द्वादशाष्टावित्येके मुनयो विदुः॥ शिवपवित्रं तु तत्र शिवागमे॥ एकादशभिर्वा सूत्रैस्त्रिंशच्छ
तावाष्टयुक्तया पंचशता वा कर्तव्यं तु तुल्यग्रंथ्यंतरालकं॥ द्वादशांगुलनामानि स्थापादष्टांगुलानि च॥ लिंगविस्तारमा
नानि चतुरंगुलकानि चेति॥ एतच्च नित्यं॥ न करोति विधानेन पवित्रारोपणं तु यः॥ तस्य सांवत्सरी पूजा निष्फला मुनिस
त्तम॥ तस्माद्भक्तिसमायुक्तैर्नरैर्विष्णुपरायणैः॥ वर्षे वर्षे प्रकर्तव्यं पवित्रारोपणं हरेरिति॥ तत्रैवोक्तेः॥ श्रावणशुक्लचतुर्द
शीपूर्वयुता ग्राह्या चैत्रचतुर्दशीवत्॥ अथोपाकर्म॥ एतच्च बह्वृचैः श्रवणे कार्यं दिनद्वये श्रवणे तूत्तरं ग्राह्यं॥ पुरुषार्थ
चिंतामणौ॥ पूर्वं सूर्योदयमारभ्य प्रवृत्तं श्रवणं द्वितीयदिने मुहूर्तत्रयात्किंचिन्न्यूनं भवति तदा पूर्वदिने एवानुष्ठानं॥
यदा तु ताद्दर्शाद्द्वितीयदिने संपूर्णमुहूर्तत्रयं तदा॥ यदा पूर्वदिने मुहूर्तार्धादनंतरं प्रवृत्तं द्वितीयदिने मुहूर्तद्वयादि परि
मितं भवति तदोत्तरदिने एव॥ मुहूर्तद्वयान्यूनं चेत्पूर्वदिने एव॥ एवमेव पूर्णिमानिर्णयः॥ छंदोगानां तु कात्यायनो॥ अ
र्द्धरात्रादधस्ताच्चेत्संक्रांतिर्ग्रहणं तथा॥ उपाकर्म न कुर्वीत परस्ताच्चेन्न दोषकृत्॥ इदं च कर्कटस्थे भानौ निषिद्धं॥ ॥रामकृष्ण॥
स च निषेधो नर्मदोत्तरभागविषय इति माधवीयपारिजातादौ स्थितं॥ नर्मदोत्तरभागे तु कर्तव्यं सिंहयुक्तके॥ कर्कटे सं ॥८॥
स्थिते भानावुपाकुर्यात्तु दक्षिणा इति वचनात्॥ केचित्तु सामगानां सिंहस्थे रवौ उपाकर्मविधानात्तत्रैवास्योपसंहारः॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule

चतुर्द्धीकरणे वाक्य आग्नेये यथेति वदंति॥ एतच्च शुक्रास्तावपि कार्यं॥ अथ मारंभस्तु तत्र न भवति॥ अधिमासे
(9A) भवत्येव सामगानां त्वधिमासेपि भवति॥ एतच्च सामगैरपराण्हे कार्यं॥ इतरैश्च पूर्वाण्हे॥ इदं च याजुषाः पर्वणि
कुर्युः पर्वद्वैधे तु आपस्तंबैरुत्तरगं [redacted] ग्राह्यं॥ इतरैः पूर्वं ग्राह्यं॥ इदं चोपासनाग्नौ कर्तव्यं॥ अध्यायैरन्वारब्ध
इति लौकिकाः॥ अत्राश्वलायनेन श्रावणाकर्मोक्तं॥ श्रावण्यां पौर्णमास्यां श्रवणाकर्मेति॥ तत्रास्तमयग्राह्या॥
आस्ताभिते स्थालीपाकं श्रपयइत्वेति सूत्रात्॥ अद्भुतसागरे नारदः॥ भानो सिंहगते चैव यस्य गोः संप्रसूयते॥ मर
णं तस्य निर्दिष्टं षड्भिर्मासैर्न संशयः॥ तत्र शांतिं प्रव[illegible]न संपद्यतं सुखं॥ प्रसूतां तत्क्षणादेव तां गां विप्राय दा
पयेत्॥ ततो होमं प्रकुर्वीत घृताक्तै राजसर्षपैः॥ आहुती[illegible]कानाम युतं जुहुयात्ततः॥ व्याहृतिभिश्चायं होमः॥ सो
पवासमयतेन दद्याद्विप्राय दक्षिणामिति॥ अथर्ववे[illegible]परिशिष्टे माघे बुधे च महिषी श्रावणे वडवा दिवा॥ सिं
हे गावः प्रसूयंते स्वामिनो मृत्युदायकाः इति॥ तत्र तदुक्ता अनंतरोख्या शांतिः कार्या॥ श्रावणादिमास चतुष्टये कृष्णप
क्षद्वितीयासु॥ अशून्यशयनव्रतं कार्यं तत्र चंद्रोदयव्यापिनी ग्राह्या॥ दिनद्वये सत्वे तु परेति निर्णयामृते॥ नभः कृ
ष्णतृतीया कज्जलीसंज्ञा॥ सा च परेति दिवोदासीये॥ नभो बहुल चतुर्थी बहुलाख्या मध्यदेशे प्रसिद्धा॥ सायान्ह
व्यापिनी ग्राह्या॥ दिनद्वये तु तथा पूर्वा॥ अत्र गोपूजा नवान्नप्राशनं कार्यमिति दिवोदासीये॥ अथ जन्माष्टमी॥ सा च

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(१०)

ति० नि०

॥६॥

साच श्रावणकृष्णा जन्माष्टमीव्रते च नित्यं काम्यां यस्मिन्वर्षे जयंत्याख्यो योगो जन्माष्टमी तदा॥ अंतर्भूता जयंत्याख्या
दृक्षयोगप्रशस्यत इति माधवः॥ हेमाद्रिस्तु जयंतीव्रतं भिन्नं जयंती शब्दो रात्रिविशेषवचनः॥ अभिजिन्नामनक्षत्रं ज
यंतीनाम शार्वरी॥ मुहूर्तो विजयो नाम यत्र जातो जनार्दनः॥ इति ब्रह्मांडवचनात्॥ तेन तद्युक्तरोहिण्यां गौण एव॥ कर्म
कालश्च निशीथं॥ समायोगे तु रोहिण्यां निशीथे राजसत्तम॥ समजायत गोविंदो बालरूपी चतुर्भुजः॥ तस्मात्तं पूजये
त्तत्रेति वह्निपुराणात्॥ एवं च रोहिणीयोगाभावेप्यर्द्धरात्रव्यापिनी अष्टमी ग्राह्या॥ परदिने सत्त्वपि नक्षत्रयोगो किंचित्क
रः बुधवारादिवत्॥ यत्तु स्कांदे॥ उदये चाष्टमी किंचिन्नवमी सकला यदि॥ लभ्यते बुधसंयुक्ता प्राजापत्यर्क्षसंयुता॥ अ
पि वर्षशतेनापि लभ्यते वा न लभ्यते इति॥ तद्वादिविषयं उपवासाश्रवणात्॥ उदयव्यापिनी ग्राह्या कुले तिथिरुपोषणे॥
निंबार्को भगवान्येषां वांछितार्थप्रदायकः इति व्रतेहेम[illegible] सप्तमीव्रते भविष्यवचनान्निंबादित्यसंप्रदायिभोदयि
क्येयं एवं शिवरात्रिरपीत्याहुः॥ तद्बहवो नाद्रियंते भव[illegible]सप्तमीव्रतेति यं त्रितस्यान्यत्रगमनायोगादिति दिक्॥ श्री
कृष्णदेवकीवसुदेवयशोदानंदादिप्रतिमानिर्माय तत्पूजनप्रकारादिकं व्रतहेमाद्रौ स्पष्टं तत्रैव भविष्ये॥ चंद्रार्घ्यमंत्रो॥ ॥रामकृष्ण॥
क्षीरोदार्णवसंभूत अत्रिगोत्रसमुद्भव॥ गृहाणार्घ्यं शशांकेदं रोहिण्या सहितो मम॥ ज्योत्स्नापते नमस्तुभ्यं नमस्ते ज्योति ॥६॥
षांपते॥ नमस्ते रोहिणीकांत अर्घ्योयं प्रतिगृह्यतां इति॥ श्रावणमास्यामां कुशग्रहणमुक्तं॥ हेमाद्रौ हारितेन॥ मासे नभस्यमावा
स्या तस्यां दर्भोच्चयो मतः॥ अयातयामास्ते दर्भा इति योज्याः पुनः पुनरिति॥ नक्षभः श्रावणदर्शो नक्षेणेदं मदनरत्ने तु॥ मासे नभ

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

स्यमावास्या तस्यां दर्भोच्चयो मत इति मरीचिवाक्यमुदाहृतं॥ मरीचिवाक्येपि दर्शान्तपक्षमाश्रित्य महालयांतर्गतप
क्षे कुशोच्चयमाहुः॥ इति श्रावणमासः॥ भाद्रपदशुक्लतृतीयायां हरितालिकाव्रतं॥ तत्र परा ग्राह्या॥ मुहूर्तमात्रसत्वेतु दि
(10 A) ने गौरीव्रतं परेति माधवोक्तेः॥ हरितालिकासत्वपुरस्कारेणापि परविद्धग्रहणवचनादिवोदासीयेउदाहृतत्वाच्च॥ भाद्र
पदशुक्लचतुर्थी वरचतुर्थी सा पूर्वा॥ मातृविद्धा गणेश्वर इत्युक्तेः॥ इयं च रविभौमयो रतिप्रशस्ता॥ भाद्रशुक्लचतुर्थी यार
विभौमेन वा युता॥ महती सात्र विघ्नेशमर्चितेष्टं लभेन्नर इति निर्णयामृते वाराहोक्तेः॥ अत्र चंद्रदर्शनं निषिद्धं॥ तथा चाप
परार्के मार्कंडेये॥ सिंहादित्ये शुक्लपक्षे चतुर्थ्यां चंद्रदर्शनं॥ मिथ्याभिदूषणं कुर्यात् तस्मात्पश्येन्न तं सतेति पराशरः॥ केचित्तु कं
न्यादित्येपि च कार्यं॥ तद्दोषशांतये॥ सिंहः प्रसेनमवधीदिति पठेत्॥ श्लोकस्तु देवीपुराणे॥ सिंहः प्रसेनमवधीत् सिंहो जांबवता हतः॥ सुकु
मारक मारोस्तव ह्येष स्यमंतक इति॥ भाद्रशुक्लपंचमी ऋषिपंचमी सा मध्याह्नव्यापिनी ग्राह्या॥ पूजाव्रतेषु सर्वेषु मध्याह्नव्या
पिनी तिथिरिति माधवीये हारीतोक्तेः॥ दिनद्वये तथात्वे हेमाद्रिमते परा॥ सिता परयुता स्यादिति दीपिकोक्तेः॥ माधवीयमते तु पूर्वा॥
या सर्व[redacted]त्र पंचमी पूर्वैवेत्युक्तेः॥ अत्र कर्तव्यं॥ निर्णयामृते स्पष्टं॥ भाद्रपदशुक्लाष्टमी सा पूर्वा ग्राह्या॥ शुक्लाष्टमी तिथिर्या तु मासि
भाद्रपदे भवेत्॥ दूर्वाष्टमीति सा कार्या नोत्तरा सा विधीयते॥ इति पुराणसमुच्चयोक्तेः॥ यत्तु मुहूर्तरोहिण्यष्टम्यां पूर्वा वा यदि वाप
स॥ दूर्वाष्टमी तु सा कार्या ज्येष्ठामूलं च वर्जयेदिति उत्तरस्यां ग्राह्यवचनं॥ तत्पूर्वदिने ज्येष्ठादियोगे द्रष्टव्यं॥ दूर्वाष्टमी सदा त्या
ज्या ज्येष्ठामूलर्क्षसंयुता॥ तथा॥ ऐंद्रर्क्षे पूजिता दूर्वा हंत्यपत्यानि नान्यथा॥ भर्तुरायुर्हरा मूले तस्मात्तां परिवर्जयेत् इति॥ त

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com